

۱- معرفی دوره آموزشی

۱-۱- شناسنامه و برنامه تفصیلی نشست آموزشی

دوره آموزشی یک روزه " نشست تخصصی جهت آشنایی مدیران و کارشناسان شهری با رهیافت های جدید بازآفرینی شهری " با هدف انتقال تجارب و ظرفیت سازی در جامعه محلی و نهادهای مدیریتی در راستای بازآفرینی پایدار بافت های فرسوده و ناکارآمد شهری، روز چهارشنبه مورخ ۹۵/۰۲/۲۹ اردیبهشت ماه، در شهرستان نیشابور و در محل سالن همایش فرمانداری با حضور جمعی از مدیران و کارشناسان ارگان های اجرایی برگزار گردید.

۱-۲- محورهای دوره آموزشی

این دوره آموزشی با هدف ظرفیت سازی در بدنه اجرایی مدیریت شهری از طریق انتقال تجربیات و آموخته های اجرایی در چهار محور زیر برگزار گردید.

جدول ۱ - محورهای دوره آموزشی

ردیف	محور	سخنرانان
۱	سند ملی بازآفرینی شهری و ترتیبات نهادی	آقای مهندس استادی
۲	فرایند بازآفرینی محدوده ها و محلات هدف بهسازی و توانمندسازی با تاکید بر شهر نیشابور	آقای دکتر نوذری
۳	تاب آوری شهری	خانم دکتر حسینیون
۴	نقش مدیران در بازآفرینی شهری	آقای مهندس احمدیان

۱-۳- مدرسان دوره

	نام و نام خانوادگی: منصور استادی
	آخرین مدرک تحصیلی: کارشناس ارشد جغرافیا و برنامه ریزی شهری
	رشته تحصیلی: جغرافیا و برنامه ریزی شهری
	سمت: معاون دفتر ستاد ملی باز آفرینی شهری پایدار شرکت مادر تخصصی عمران و بهسازی شهری ایران

	نام و نام خانوادگی: کمال نودری
	آخرین مدرک تحصیلی: دکترای جغرافیا و برنامه ریزی شهری
	رشته تحصیلی: جغرافیا و برنامه ریزی شهری
	سمت: کارشناس شهرسازی و راهبری خراسان رضوی در دفتر ستاد ملی باز آفرینی شهری پایدار شرکت مادر تخصصی عمران و بهسازی شهری ایران

	نام و نام خانوادگی: سولماز حسینیون
	آخرین مدرک تحصیلی: دکترای طراحی شهری
	رشته تحصیلی: معماری-شهرسازی
	سمت: مدرس دانشگاه آزاد اسلامی واحد تهران-مشاور طراحی شهری

	نام و نام خانوادگی: شهرام احمدیان
	آخرین مدرک تحصیلی: کارشناس ارشد معماری
	رشته تحصیلی: معماری
	سمت: مدیرعامل شرکت مهندسی مشاور بهاوند مهرآز

۱-۴- گروه های مخاطب

همان طور که اشاره شد دوره آموزشی مذکور در جهت آشنایی مدیران شهری شهرستان نیشابور با رهیافت های جدید بازآفرینی محلات ناکارآمد شهری برگزار گردید که لیست اعضای حضور یافته به شرح زیر می باشد:

جدول ۲

نام و نام خانوادگی	نام دستگاه
هادی محمدیان	کمیته امداد نیشابور
سید محمد احسانی	راه و شهرسازی نیشابور
محمود اسحاقی	راه و شهرسازی نیشابور
حسن کریمی	فرمانداری نیشابور
موسی تاجیک	شهرداری نیشابور
علی اصغر شاه آبادی	مخابرات نیشابور
محمد ابراهیم امینی	اداره ورزش نیشابور
مهدی پیرانی	فرمانداری نیشابور
سید محمدرضا حسینی	شهرداری نیشابور
خلیل الله عراقی	اداره ارشاد اسلامی نیشابور
مجید نوری	اداره برق نیشابور
ناهید موحدی فر	راه و شهرسازی نیشابور
قمر لطفی	فرمانداری نیشابور
علیرضا نبوی نژاد	اداره تعاون نیشابور
احمد بوژورانی	بخشداری نیشابور
محمدحسن نقدبیشی	اداره جهاد کشاورزی
حسین نوریور	کمیته امداد نیشابور
جواد اکبر زاده	بنیاد مسکن نیشابور
فرهاد ذوالجناحی	اداره آب و فاضلاب روستایی نیشابور
محمد سلطانی	اداره آب و فاضلاب شهری نیشابور
حمیدرضا فریدی نیا	مرکز آموزش فنی و حرفه ای نیشابور
سید روح الله موسوی فر	پایانه مسافربری نیشابور
هادی مسلمی	شهرداری نیشابور
سید حسین علوی نسب	شهرداری نیشابور
سید احمد حسینی	فرمانداری نیشابور
سید عباس حسینی	شهرداری نیشابور

بنیاد مسکن نیشابور	رسول عابد
شهرداری نیشابور	محمود کوهیان
شهرداری نیشابور	زری مسنله گویان
فرمانداری نیشابور	علی تابش
اداره ورزش نیشابور	شکوه کیانوش
اداره ورزش نیشابور	زهره خورشاهیان
بخشداری نیشابور	غلامرضا شاکری
شهرداری نیشابور	مهدی دشتی
راه و شهرسازی نیشابور	عباسعلی مرادی
فرمانداری نیشابور	زری چمیری
فرمانداری نیشابور	سید مومن حسینی
فرمانداری نیشابور	علی مظفری
فرمانداری نیشابور	محمود گیاهی
شهرداری نیشابور	هادی نیرآبادی
اداره بهزیستی نیشابور	علی صدر
اداره حفاظت محیط زیست نیشابور	محمد مهدی نوربحری
شورای اسلامی نیشابور	مظاهر اقبالی
رئیس اداره عمران و بهسازی خراسان رضوی	فرشته رحمانی پور
کارشناس دفتر عمران و بهسازی شهری استان	نرگس سادات رضوی
کارشناس دفتر عمران و بهسازی شهری استان	مهناز رجب پور
کارشناس دفتر عمران و بهسازی شهری استان	زهره شفیع
کارشناس دفتر عمران و بهسازی شهری استان	علی شکیبافر
کارشناس دفتر عمران و بهسازی شهری استان	قاسم نظیف کار
کارشناس حوزه معماری و شهرسازی استان	فرشاد زیوری
کارشناس حوزه معماری و شهرسازی استان	سمیه نامدار

۲_زمینه های شکل گیری موضوع و شیوه آموزش

در راستای افزایش غناء و اعتماد سازی دفاتر بافت در استان‌ها با مراکز ستادی در شرکت مادر تخصصی عمران و بهسازی و همچنین با عنایت به رویکرد جدید شرکت مادر تخصصی عمران و بهسازی شهری و با پشت سر گذاشتن تجربیات و رویکردهای متعدد در زمینه احیاء، بهسازی و نوسازی بافت‌های شهری و تجربیات جهانی در این زمینه و با توجه به گستردگی این نوع بافت‌ها

در جوامع امروزی می بایست یکسری اقدامات نرم افزاری از قبیل برگزاری اینگونه دوره‌های آموزشی برای مدیران و نهادهای شهری به منظور بالا بردن سطح علمی و آشنایی با دستور العمل‌ها و قوانین جدید صورت پذیرد.

۳- نحوه معرفی دوره آموزشی

۱-۳- تبلیغات و اطلاع رسانی

استفاده از پوستر، بنر، دعوتنامه به صورت مکاتبه ای، ارسال پیامک به مدعوین و همچنین در خصوص شیوه های جلب اعتماد قبل از برگزاری دوره آموزشی ارائه توضیحات کامل در خصوص این دوره های آموزشی در جلسات مختلف بخصوص جلسات ستادهای شهرستان نیشابور انجام گرفته است.

تصویر ۲

تصویر ۱

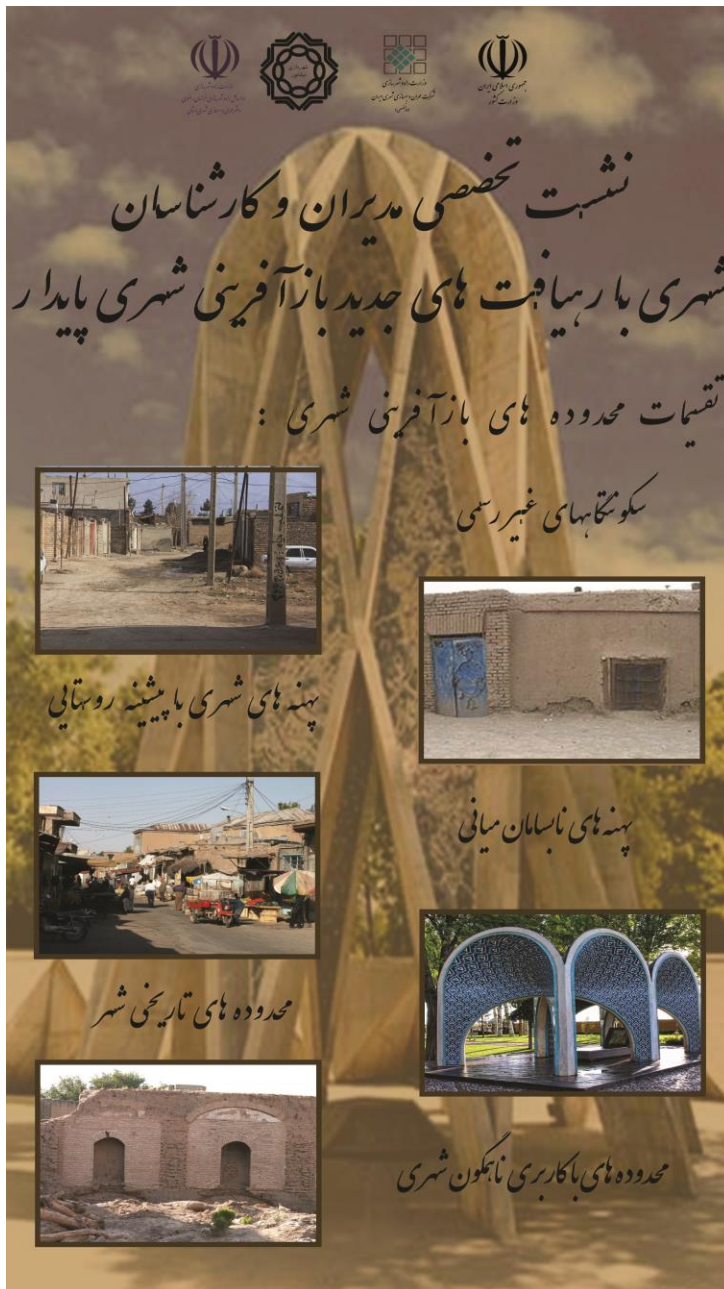

تصویر ۴ - پوستر

تصویر ۳ - بنر

تصویر ۵-دعوتنامه

جمهوری اسلامی ایران
وزارت راه و شهرسازی
اداره کل راه و شهرسازی خراسان رضوی

شماره: ۲۹/۱۷۷۶۱
تاریخ: ۱۳۹۵/۰۲/۲۳
پیوست:

برگشت

رئیس محترم مرکز آموزش فنی و حرفه ای شهرستان نیشابور
رئیس محترم اداره صنعت ، معدن و تجارت شهرستان نیشابور
رئیس محترم کمیته امداد امام خمینی(ره) شهرستان نیشابور
رئیس محترم اداره اوقاف و امور خیریه شهرستان نیشابور
رئیس محترم جهاد کشاورزی شهرستان نیشابور
رئیس محترم اداره ورزش و جوانان شهرستان نیشابور
رئیس محترم معابرات شهرستان نیشابور
سرپرست محترم بانک ملی حوزه شهرستان نیشابور
فرماندهی محترم ناحیه مقاومت بسیج سپاه شهرستان نیشابور
فرماندهی محترم نیروی انتظامی شهرستان نیشابور
مدیریت محترم شرکت آب و فاضلاب شهرستان نیشابور
مدیریت محترم شرکت آب و فاضلاب روستایی شهرستان نیشابور
مدیریت محترم شرکت برق شهرستان نیشابور

سلام علیکم!

احتراماً ، با عنایت به ضرورت توجه جدی در تحقق اهداف بازار آفرینی پایدار محدوده ها و محلات هدف برنامه های بهسازی و نوسازی شهری ، نشست تخصصی جهت آشنایی مدیران و کارشناسان شهری با رهیافتهای جدید بازار آفرینی محلات ناکارآمد شهری نیشابور برگزار می گردد.

خواهشمند است در نشست فوق الذکر که در روز چهارشنبه مورخ ۱۳۹۵/۰۲/۲۹ ساعت ۹ الی ۱۲:۳۰ در محل سالن همایش فرمانداری شهرستان نیشابور تشکیل می گردد ، شرکت فرمائید.

ضمناً گواهی شرکت در دوره ، برای حاضرین در نشست صادر خواهد شد.

محمدرضا اخوان عبداللویسان
مدیرکل
و دبیر ستاد بازار آفرینی استان

مشهد-دس - بلوار شهید دستار - تقاطع بلوار خیابان - تلفن: ۱۷-۲۷۶۲۸۴۱۴-۰۵۱-۲۷۶۲۸۴۱۳-۰۵۱- تلفن گویا: ۲۷۶۲۸۴۱۲-۰۵۱- کدپستی: ۹۱۵۸۴۷۲۷۱۱
Website: WWW.Khrud.ir Email: info@Khrud.ir

جمهوری اسلامی ایران
وزارت راه و شهرسازی
اداره کل راه و شهرسازی خراسان رضوی

شماره: ۲۹/۱۷۷۶۱
تاریخ: ۱۳۹۵/۰۲/۲۳
پیوست:

برگشت

اقتصاد مقاومتی ، اقدام و عمل

معاون محترم استاندار و فرماندار شهرستان نیشابور
مدیرکل محترم دفتر فنی استانداری خراسان رضوی
امام جمعه محترم شهرستان نیشابور
رئیس محترم شورای اسلامی شهرستان نیشابور
شهردار محترم و دبیر ستاد بازار آفرینی پایدار محدوده ها و محله های هدف شهرستان نیشابور
معاون محترم فنی و عمرانی فرمانداری شهرستان نیشابور
معاون محترم برنامه ریزی، اداری و مالی فرمانداری شهرستان نیشابور
معاون محترم مدیرکل و رئیس اداره تعاون ، کار و رفاه اجتماعی شهرستان نیشابور
معاون محترم مدیرکل و رئیس اداره راه و شهرسازی شهرستان نیشابور
معاونت مدیرکل و رئیس اداره آموزش و پرورش شهرستان نیشابور
رئیس محترم اداره عمران فرمانداری شهرستان نیشابور
رئیس محترم اداره سیاسی، اجتماعی فرمانداری شهرستان نیشابور
رئیس محترم اداره اطلاعات شهرستان نیشابور
رئیس محترم اداره بهزیستی شهرستان نیشابور
رئیس محترم دادگستری شهرستان نیشابور
رئیس محترم اداره میراث فرهنگی، صنایع دستی و گردشگری شهرستان نیشابور
رئیس محترم اداره فرهنگ و ارشاد اسلامی شهرستان نیشابور
رئیس محترم اداره حفاظت محیط زیست شهرستان نیشابور
رئیس محترم بنیاد مسکن شهرستان نیشابور
رئیس محترم دانشکده علوم پزشکی، خدمات بهداشتی و درمانی شهرستان نیشابور
رئیس محترم اداره تبلیغات اسلامی شهرستان نیشابور
رئیس محترم اداره ثبت اسناد و املاک شهرستان نیشابور
رئیس محترم اداره گاز ناحیه شهرستان نیشابور

مشهد-دس - بلوار شهید دستار - تقاطع بلوار خیابان - تلفن: ۱۷-۲۷۶۲۸۴۱۴-۰۵۱- تلفن گویا: ۲۷۶۲۸۴۱۲-۰۵۱- کدپستی: ۹۱۵۸۴۷۲۷۱۱
Website: WWW.Khrud.ir Email: info@Khrud.ir

۳-۲- بازتاب رسانه ای

برگزاری این نشست در رسانه هایی همچون روزنامه صبح نیشابور، پورتال شهرداری نیشابور و همچنین در شبکه های اجتماعی بازتاب داشت.

تصویر ۶

تصویر ۷

۴- ارائه چگونگی دوره آموزشی

در این بخش از گزارش به بررسی تفصیلی و مشروح مطالب بیان شده در روز نشست پرداخته می شود.

نحوه برگزاری دوره بدین صورت انجام گرفت که مطالبی پیرامون موضوع مد نظر ارائه شد و در ادامه باتوجه به رویکردهای ارائه شده مدرسان دوره به برگزاری نشست پرسش و پاسخ به شکل مشارکتی اقدام نمودند که به شناخت بیشتر آنها از مشکلات وضع موجود شهرستان، به بروندادهای کاربردی و نتایج بهتر حاصل گردید.

۴-۱- محور یکم "سند ملی بازآفرینی شهری و ترتیبات نهادی"

آقای مهندس استادی

معاون دفتر ستاد ملی بازآفرینی شهری پایدار شرکت مادر تخصصی عمران و بهسازی شهری ایران

ضرورت و اهمیت موضوع بازآفرینی بافت‌های نابسامان

سیاست‌های کلی نظام ابلاغی مقام معظم رهبری (مدظله العالی) برای برنامه ششم توسعه:

۱- سامان بخشی به مناطق حاشیه‌نشین و پیشگیری و کنترل ناهنجاری‌های عمومی ناشی از آن

۲- توانمندسازی و خوداتکائی اقشار و گروه‌های محروم در برنامه‌های مربوط به رفاه و تأمین اجتماعی

۳- هویت بخشی به سیمای شهر و روستا و بازآفرینی و روزآمدسازی معماری اسلامی - ایرانی.

سیاست‌های کلی ابلاغی مقام معظم رهبری (مدظله العالی) در بخش شهرسازی و مسکن:

الف: جلوگیری از گسترش حاشیه نشینی در شهرها و ساماندهی بافت‌های حاشیه‌ای و نامناسب موجود

ب: برنامه ریزی دولت در جهت تامین مسکن گروه های کم درآمد نیازمند و حمایت از ایجاد و تقویت موسسات خیریه و ابتکارهای مردمی برای تامین مسکن اقشار محروم.

ج: بهسازی و نوسازی بافت‌های فرسوده شهری و روستایی.

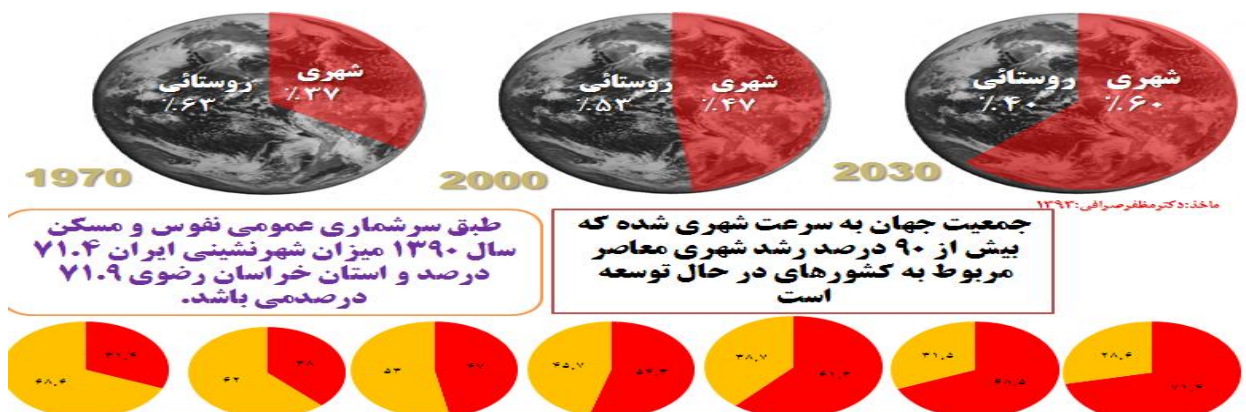

فقر شهری مسئله ای جهانی و فزاینده در ایران

تغییر سهم جمعیت شهری و روستائی در جهان

تصویر ۸

زمینه ها و سوابق شکل گیری سند ملی:

تصویب سند ملی توانمندسازی و ساماندهی سکونتگاه‌های غیررسمی ۱۳۸۲

برنامه‌ای راهبردی برای چاره‌جویی مشکلات ناشی از اسکان غیررسمی در کشور با رویکرد پیش‌نگری و پیش‌گیری از گسترش اسکان غیررسمی می باشد.

اهداف سند توانمندسازی:

۱- بسترسازی برای ارتقای شرایط محیطی به‌نحوی پایدار و فراگیر در جهت رشد سلامت، امنیت، امید، ایمان و کرامت انسانی در سکونتگاه‌های غیررسمی موجود.

۲- پیش‌نگری به گسترش اسکان غیررسمی و زمینه‌سازی برای احداث مسکن مناسب، خدمات پایه و زیربناها در حد استطاعت گروه‌های کم درآمد در فضای رسمی

۳- زمینه‌سازی برای بهره‌مندی از امتیازات شهری و تعمیق فرهنگ شهری برای ساکنان این سکونتگاه‌ها به همراه مشارکت همه‌جانبه آن‌ها در تصمیم‌گیری‌ها و اقدامات محلی

روند کنونی نشانگر آن است که چنانچه تدابیر پیشگیرانه به کار بسته نشود سیاستها، برنامه ها و اقدامات دولت و شهرداری ها در زمینه احیاء، بهسازی و نوسازی شهری در مقیاس محدود، مقطعی و بدون توجه به ابعاد اجتماعی، اقتصادی و زیست محیطی مساله صورت پذیرد، در بلند مدت شاهد رشد این نواحی و بغرنج شدن مسایل آنها خواهیم بود.

از این رو سند ملی راهبردی احیاء، بهسازی، نوسازی و توانمندسازی بافت های فرسوده و ناکارآمد شهری در شهر یور سال ۱۳۹۳ به منظور راهبری و مدیریت یکپارچه، ایجاد وحدت رویه و مشارکت عوامل مرتبط در سطح ملی و محلی به تصویب هیئت دولت رسیده است.

تصویر ۹ - سند ملی راهبردی احیا بهسازی و نوسازی و توانمندسازی بافت های فرسوده و ناکارآمد شهری - مصوب هیأت وزیران

باسمه تعالی

سند ملی راهبردی احیاء، بهسازی و نوسازی و توانمندسازی بافت های فرسوده و ناکارآمد شهری

مقدمه:

این سند مطابق ماده ۱۶ قانون حمایت از احیاء، بهسازی و نوسازی بافت های فرسوده و ناکارآمد شهری و با هدف جلب همکاری و مشارکت کلیه دستگاه های ذیربط در فرایند بازآفرینی پایدار محدوده ها و محله های هدف برنامه های احیاء، بهسازی و نوسازی شهری به منظور حفظ حقوق شهروندی، ارتقای کیفیت زندگی، بازیابی هویت شهری و اعمال حکمروایی محلی و در جهت راهبری، مدیریت یکپارچه و ایجاد وحدت رویه بین کلیه عوامل مرتبط در سطح ملی و محلی با رویکرد ضوابط شهرسازی معماری ایرانی- اسلامی توسط وزارت راه و شهرسازی (شرکت عمران و بهسازی شهری ایران) و با هماهنگی وزارت کشور، سازمان میراث فرهنگی، صنایع دستی و گردشگری و شورای عالی استان ها تهیه و به استناد اصل ۱۳۸ قانون اساسی، به تصویب هیأت محترم دولت رسیده است.

این سند مرجع تعاریف مشترک، اهداف، اصول، راهبردها و سیاست های دولت جمهوری اسلامی ایران در زمینه احیاء، بهسازی و نوسازی شهری و ساماندهی سکونتگاه های غیررسمی و توانمندسازی ساکنان در قالب دو دسته تدابیر پیشگیرانه و تدابیر مربوط به فرایند بازآفرینی پایدار محدوده ها و محله های هدف برنامه های احیاء، نوسازی و بهسازی شهری می باشد.

نظر به این که در اصول مختلف قانون اساسی و سند "چشم انداز جمهوری اسلامی ایران در سال ۱۴۰۴"، دستیابی به عدالت اجتماعی مورد تأکید قرار گرفته و مبارزه با فقر و محرومیت از اولویت های دولت است، کم توجهی به سرنوشت بخشی از شهروندان کشور که از مسکن نامناسب، کمبود خدمات و زیرساخت های شهری و فقدان محیط اجتماعی سالم رنج می برند و با فقر نسبی و بیکاری گسترده مواجه هستند، فاقد هرگونه توجیه منطقی است. به همین دلیل دولت جمهوری اسلامی ایران گام های بنیادی در جهت احیاء، بهسازی و نوسازی شهری برداشته است. تجارب بیش از یک دهه فعالیت مستمر در این حوزه نشان دهنده آن است که بدون توجه به علل پیدایش و گسترش نواحی ناپسند شهری و اتخاذ تدابیر پیشگیرانه با تأکید بر اقدامات صرفاً کالبدی در زمینه احیاء، بهسازی و نوسازی، نمی توان برای این مسأله پیچیده راه حل ارائه داد.

از آن جا که احیاء، بهسازی و نوسازی شهری مستلزم اتخاذ سیاست های چند وجهی در حوزه عمران، خدمات و مسکن شهری و ارائه خدمات اجتماعی و اقتصادی به ساکنان این نواحی است، انجام این وظیفه به تنهایی از عهده یک دستگاه دولتی برنیامده و پیشبرد آن در مقیاس بزرگ و مؤثر، مستلزم تعهد مشترک و هماهنگ مجموعه دستگاه های دولتی و شهرداری ها در حوزه های ذیربط در سطوح ملی، استانی و محلی با همراهی و مشارکت مردم و فعالان غیردولتی و

دفتر هیئت دولت

تصویر ۱۰ - ابلاغ تصویب نامه هیئت وزیران

جستار شماره مقام عالی وزارت

شماره ۴۸۶۰۱۷۴۹۰۰ هـ
شماره
تاریخ ۱۳۳۰/۷/۲۳

جمهوری اسلامی ایران
رئیس جمهور
تصویب نامه هیات وزیران

بسمه تعالی
"با صلوات بر محمد و آل محمد"

وزارت راه و شهرسازی - وزارت کشور

هیئت وزیران در جلسه ۱۳۹۳/۶/۱۶ به پیشنهاد مشترک وزارتخانه های راه و شهرسازی و کشور، سازمان میراث فرهنگی، صنایع دستی و گردشگری و شورای عالی استانها و به استناد ماده (۱۶) قانون حمایت از احیا، بهسازی و نوسازی بافتهای فرسوده و ناکارآمد شهری - مصوب ۱۳۸۹ - تصویب کرد:

۱- سند ملی راهبردی احیا، بهسازی، نوسازی و توانمندسازی بافت های فرسوده و ناکارآمد شهری در جهت راهبری و مدیریت یکپارچه، ایجاد وحدت رویه و مشارکت عوامل مرتبط در سطح ملی و محلی به شرح پیوست که تأیید شده به مهر دفتر هیئت دولت است، تعیین می شود.

۲- به منظور انجام تمهیدات لازم برای تحقق مفاد سند مذکور از طریق هماهنگی بین بخشی با رعایت قوانین و مقررات مربوط، سند ملی باز آفرینی پایدار محدوده ها و محله های هدف برنامه های احیا، بهسازی و نوسازی که در این تصویب نامه به اختصار "سند منی" نامیده می شود، به ریاست رئیس جمهور و در غیاب وی وزیر راه و شهرسازی و با عضویت وزرای راه و شهرسازی، کشور، نیرو، صنعت، معدن و تجارت، نفت، اطلاعات، دادگستری، تعاون، کار و رفاه اجتماعی، امور اقتصادی و دارایی، بهداشت درمان و آموزش پزشکی، معاون برنامه ریزی و نظارت راهبردی رئیس جمهور و رؤسای سازمان های حفاظت محیط زیست، میراث فرهنگی، صنایع دستی و گردشگری، صدا و سیما جمهوری اسلامی ایران و ثبت اسناد و املاک کشور، رئیس کل بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران، رئیس شورای عالی استان ها، فرمانده نیروی انتظامی جمهوری اسلامی ایران و شهردار تهران به نمایندگی از شهرداری های کلان شهرها تشکیل می شود که دبیرخانه آن در وزارت راه و شهرسازی (شرکت مادر تخصصی عمران و بهسازی شهری ایران) مستقر خواهد بود.

تبصره - ستادهای متناظر ستاد ملی در استان های کشور که در این تصویب نامه ستاد استانی نامیده می شود جهت تدوین، اولویت بندی و تأیید طرح و برنامه های احیا، بهسازی، نوسازی، ایجاد هماهنگی های بین بخشی، نظارت بر اجرای مصوبات و وظایف بخش های مرتبط، به ریاست استاندار و با عضویت شهردار شهر مرکز استان به نمایندگی از شهرداری های شهرهای استان و به دبیری مدیرکل راه و شهرسازی استان تشکیل می شود.

۳- دستگاههای اجرایی موظفند پس از ابلاغ طرح های مصوب موضوع بند (ج) ماده (۲) قانون حمایت از احیا، بهسازی و نوسازی بافتهای فرسوده و ناکارآمد شهری - مصوب ۱۳۸۹ -، برنامه ها و اقدامات اجرایی خود را در مناطق و بافت های اعلام شده به گونه ای ساماندهی نمایند تا سطح متوسط خدمات در آن مناطق با متوسط سطح خدمات شهر تا پایان سال ۱۴۰۴ برابری نماید.

وزارت راه و شهرسازی
شماره ۹۴۴۸۷۱۰۰/۱۳۹۳
ورود به حوزه وزارت

محدوده ها و محله های هدف سند ملی:

ارائه‌گونه‌بندی جدید از محدوده‌هایی که به موجب طرح‌های مصوب احیاء، بهسازی و نوسازی مشمول توانمندسازی و سامان‌دهی در این سند هستند: محدوده‌های تاریخی شهرها، پهنه‌های ناکارآمد میانی، پهنه‌های شهری با پیشینه روستایی، سکونتگاه‌های غیررسمی، محدوده‌های با کاربری ناهمگون شهری.

تصویر ۱۳

تصویر ۱۲

تصویر ۱۱

اهداف سند ملی بازآفرینی شهری پایدار

اهداف این سند در دو حوزه پیشگیری و درمان مسائل محدوده‌ها و محلات هدف عبارتند از:

- ۱- پیشگیری و پیشگیری از گسترش محدوده‌ها و محله‌های نابسامان شهری از جنبه‌های اقتصادی- اجتماعی؛ محیط‌زیستی و کالبدی؛
- ۲- ارتقای فرهنگ شهروندی، مشارکت و همکاری نهادهای محلی؛
- ۳- ارتقای کیفیت، ایمنی و پایداری و برخورداری ساکنان از زیرساخت‌ها و خدمات مطلوب شهری؛
- ۴- بهبود وضعیت اجتماعی ساکنان و ایجاد فرصت‌های اشتغال و درآمد برای آنان؛ با توجه به ظرفیت‌های توسعه‌ای محدوده‌ها و محله‌های هدف؛
- ۵- حفاظت پایدار و احیای میراث فرهنگی، تاریخی و هویت فرهنگی شهرها؛
- ۶- تحقق سبک زندگی پایدار در اقدامات احیاء، بهسازی و نوسازی شهری.

ارکان اصلی برنامه‌های بازآفرینی محلات شهری :

۱- ارتقای حکمروایی محلی

تصویر ۱۶

تصویر ۱۵

تصویر ۱۴

۲- توانمندسازی ساکنان

تصویر ۱۸

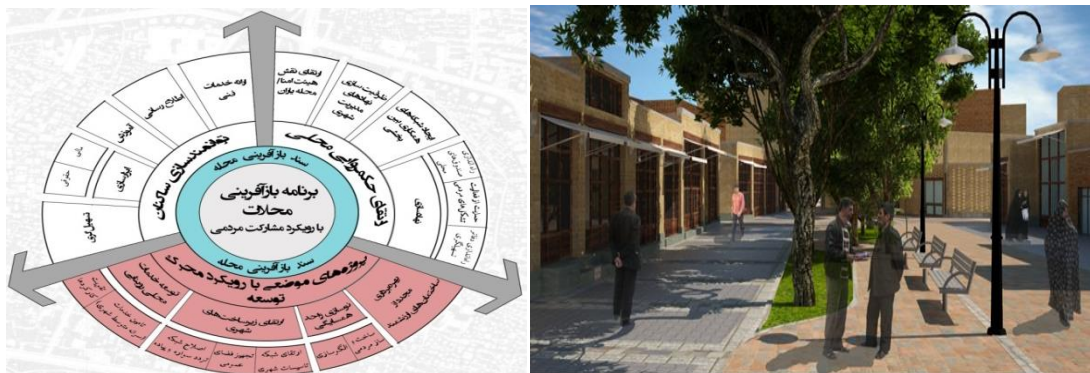
تصویر ۱۷

۳- پروژه‌های موضعی با رویکرد محرک توسعه

تصویر ۲۰

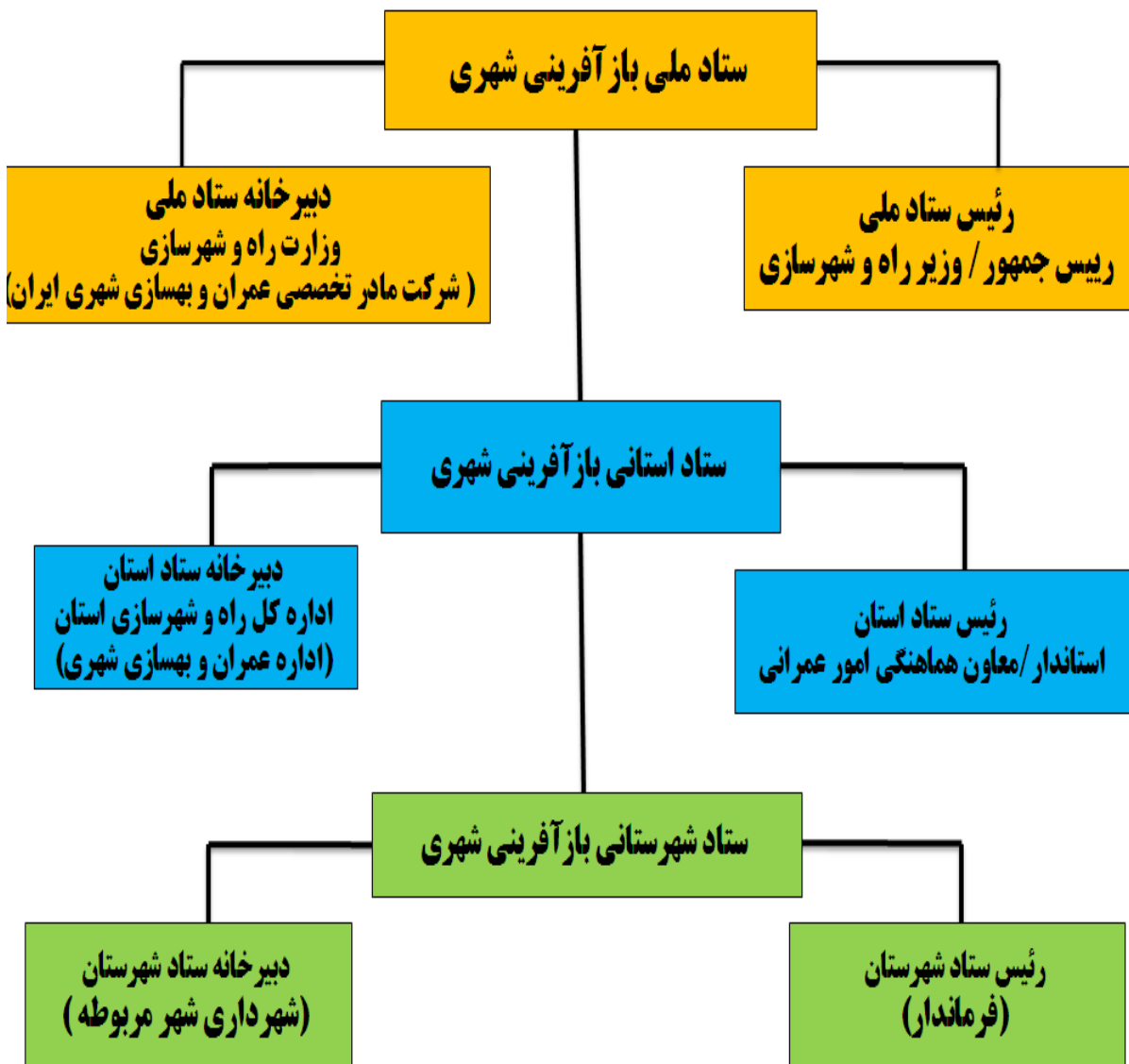
تصویر ۱۹

ستاد ملی بازآفرینی شهری بر اساس آیین نامه نحوه فعالیت خود را ، بصورت ابلاغیه از سوی وزیر راه و شهرسازی اینگونه انجام میدهد.

تصویر ۲۱

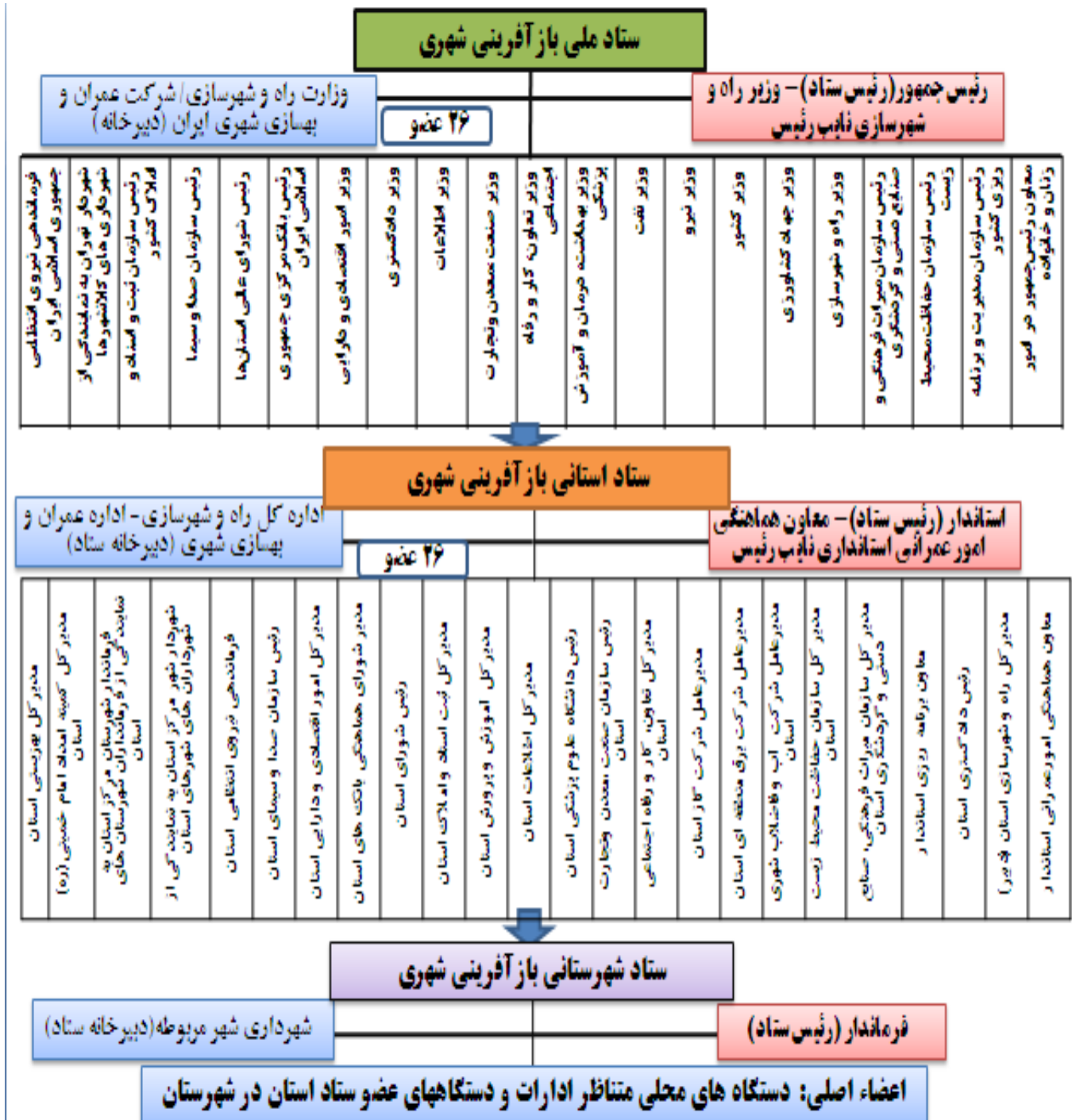

به استثناء در کلانشهر تهران ریاست ستاد باز آفرینی پایدار کلانشهر تهران برعهده شهردار تهران بوده و دبیرخانه آن در شهرداری با ساختار سازمانی معی

تصویر ۲۲

ضرورت ترتیبات نهادی ستادهای بازآفرینی شهری:

چاره جویی بافتهای ناکارآمد شهری، رهیافتی یکپارچه و جامع نگر نیاز دارد تا مشکلات گوناگون اجتماعی - اقتصادی و کالبدی را با هم نشانه رود و از اثربخشی ابعاد مختلف بر یکدیگر بهره مند شود. پیشبرد چنین رهیافتی با توجه به ساختار اداری کشور (بخشی و تمرکز گرا) با چالش های جدی مواجه است. لذا مشکل گشایی مسئله ای در مکانی مشخص (همچون اسکان غیررسمی، بافت فرسوده و...) به سبب ضعف ساز و کارهای افقی، دچار پراکنده کاری و ناهماهنگی می شود. از طرف دیگر احیاء، بهسازی و نوسازی شهری مستلزم اتخاذ سیاست های چند وجهی در حوزه عمران، خدمات و مسکن شهری و ارایه خدمات اجتماعی و اقتصادی به ساکنان این نواحی است، انجام این وظیفه به تنهایی از عهده یک دستگاه دولتی برنیامده و پیشبرد آن در مقیاس بزرگ و مؤثر، مستلزم تعهد مشترک و هماهنگ مجموعه دستگاه های دولتی و شهرداری ها، (در قالب ستادهایی در سطح ملی، استانی و شهرستانی)، مشارکت مردم، فعالان غیردولتی، خصوصی و... می باشد.

به دنبال تصویب سند ملی بازآفرینی شهری و در اجرای بند (۲) مصوبه آن، ترتیبات نهادی ستادهای ملی، استانی و شهرستانی بازآفرینی پایدار محدوده ها و محلات هدف نوسازی شهری فعالیت خواهند کرد.

انتظارات از اعضاء ستاد بازآفرینی در احیاء، بهسازی، نوسازی و توانمندسازی محدوده های هدف:

الف: حضور، نفوذ، تعامل و گفتگوی مستمر با ساکنان محلات و افزایش باور اعتماد آنان به فعالیت های بازآفرینی شهری - حمایت از شکل گیری و نحوه فعالیت ساختارها و نهادهای محلی.

ب: تهیه و ابلاغ احکام رئیس و دبیر ستاد بازآفرینی شهرستان از طریق دبیرخانه ستاد بازآفرینی شهری استان (اداره کل راه و شهرسازی استان - اداره عمران و بهسازی شهری)

ج: راه اندازی و تجهیز دبیرخانه ستاد بازآفرینی شهرستان و استان در شهرداری و اداره کل راه و شهرسازی جهت برگزاری منظم جلسات، پیگیری مصوبات و انجام امورات دبیرخانه ای ستادها.

د: تهیه و ابلاغ آیین نامه نحوه فعالیت ستاد بازآفرینی شهرستان و کمیته های زیر مجموعه آن با هدایت دبیر و رئیس ستاد.

ه: تشکیل جلسات ستاد بازآفرینی شهرستان بصورت منظم و اجرایی نمودن برنامه ها و پروژه های مصوب ستاد.

ی: معرفی نماینده تام الاختیار از طرف دستگاههای مدیریت شهری به دبیرخانه ستاد شهرستان جهت تشکیل کمیته ها، راهبری مطالعات، تبادل دریافت اطلاعات و نظرات و تدوین دستورالعمل نحوه فعالیت ستاد شهرستان.

۴-۲ – محور دوم "فرایند بازآفرینی محدوده ها و محلات هدف بهسازی و توانمندسازی با تاکید بر شهر نیشابور"

آقای دکتر نوذری

کارشناس شهرسازی و راهبری خراسان رضوی در دفتر ستاد ملی بازآفرینی شهری پایدار شرکت مادر تخصصی عمران و بهسازی شهری

مقدمه

در این کارگاه ابتدا به بررسی فرایند بازآفرینی شهری در چند کشور جهان و در ادامه عوامل تاثیرگذار آن در سازمان ملل پرداخته شد. سپس به بررسی زمینه های مختلف فرایند فوق الذکر در ایران اشاره شد و در آخر به صورت تخصصی به بازآفرینی شهری نیشابور پرداخته می شود.

فقر درآمدی، فقر بهداشتی، فقر آموزشی، فقر خدمات اجتماعی، امنیت، ایمنی و ... می باشد. لذا از این رو به بررسی شیوه های مختلف برای مهار و ساماندهی محیط های ناکارآمد شهری در نیم قرن اخیر در جهان پرداخته شده است.

مهار و ساماندهی محیط های ناکارآمد شهری در جهان در این بحث به بررسی شیوه های مختلف در نیم قرن اخیر پرداخته شده که در دهه اول آن می توان به پاکسازی و جابجایی و دهه ۷۰ میلادی تامین مسکن و خانه سازی با کمک ساکنان، دهه ۸۰ سیاست های توانمندسازی و از دهه ۹۰ به بعد راه حل های اجتماع محور، برنامه های حمایتی با کمک دولت و برنامه های پیشگیری فعال اشاره نمود.

برنامه اسکان بشر سازمان ملل متحد برنامه سازمان ملل در دو حوزه سرپناه مناسب برای همه؛ و توسعه شهری پایدار شکل گرفته است. در قسمت اول که با طرح موضوع "سرپناه مناسب برای همه" در سال ۱۹۷۶ در ونکوور کانادا شکل گرفت سرآغازی برای به رسمیت شناختن نیاز به سکونتگاه های شهری پایدار و رشد سریع شهرنشینی در کشورهای در حال توسعه پرداخته شده است. در این زمان جهان شاهد رشد سریع و مهاجرت به شهرها بوده است.

تصویر ۲۴

تصویر ۲۳

در قسمت دوم که در استانبول شکل گرفت رهبران جهان دستور کار اقدام عملی برای تامین مسکن کافی برای همه را همراه با مفهوم توسعه پایدار سکونتگاه ها و پیش برنده توسعه در جهان در حال شهری شدن را تصویب کردند.

تصویر ۲۵

UNITED NATIONS

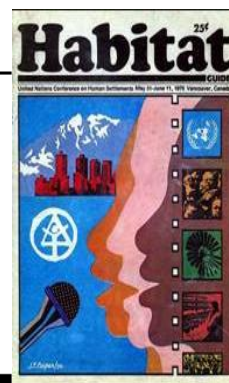
UNITED NATIONS CONFERENCE ON HUMAN SETTLEMENTS (HABITAT II)

Istanbul (Turkey)
3-14 June 1996

Distr.
GENERAL

A/CONF.165/14
7 August 1996

ENGLISH
Original: ARABIC/ENGLISH/
SPANISH

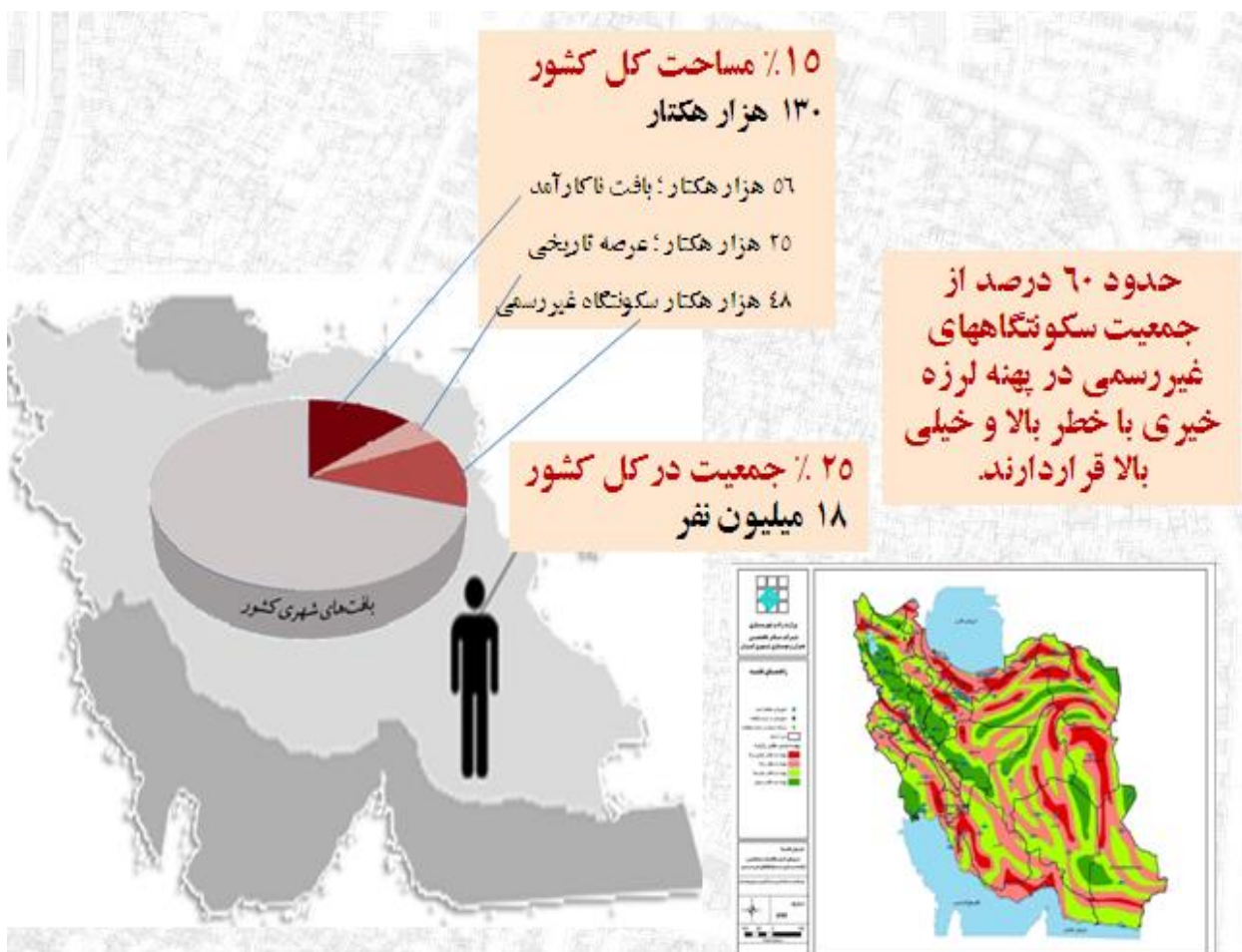
طرح مسأله در ایران

در این قسمت به رویکردهای اصلی برای حل پدیده اسکان غیررسمی و مسکن در بخش های مختلف شهرهای ایران که مربوط به سیاست های نادیده گرفتن ، پاکسازی ، مسکن عمومی ، قانون مسکن کم درآمدها ، خدمات آماده سازی ، شهرهای جدید و بهسازی و توانمند سازی بوده اشاره شده است.

تصویر ۲۶

چالش‌های پیش‌پیش با مسائل و مشکلات محدوده‌ها

در این بخش به بررسی سیاست‌های نادرست، عدم پیش‌نگری و نبود الگوی مناسب پرداخته شده است. علاوه بر چالش‌های مذکور بحران کم‌آبی و خشکسالی، عدم نهادسازی و ظرفیت‌سازی، عدم وجود ظرفیت مناسب در شهرداری‌ها، عدم توجه جدی به نیازهای گروه‌های خاص و ... اشاره نمود.

الگوی توسعه محله

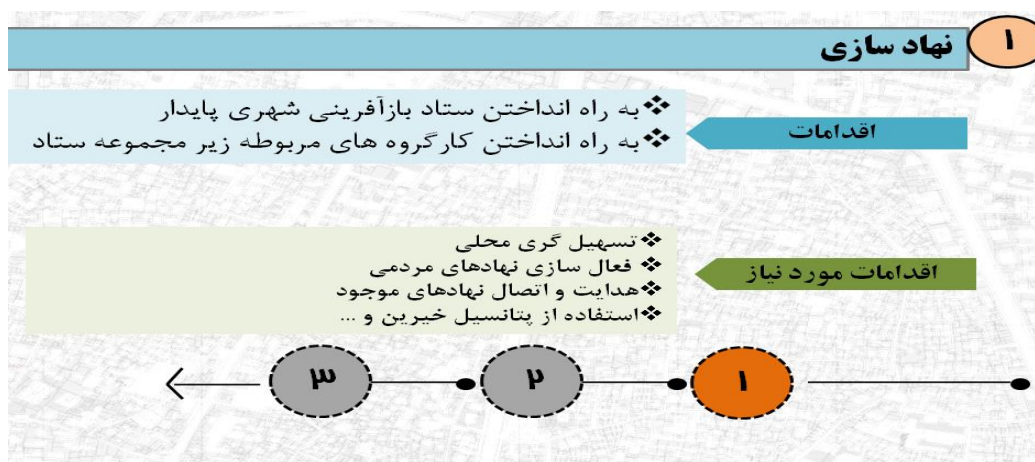
فرایند بازآفرینی شهری که از سه بخش نهادسازی، ارتقای ظرفیت و بهسازی و توانمندسازی تشکیل که در نهایت باعث بهسازی و توانمندسازی محله میشود.

تصویر ۲۷

نهادسازی: شامل اقدامات به راه انداختن ستاد بازآفرینی شهری پایدار و به راه انداختن کارگروه های مربوطه و نهادهای مردمی میباشد که جلسه ستاد باز آفرینی در مورخ ۹۳/۹/۴ با موضوع بررسی مطالعات مرحله اول تهیه برنامه توانمند سازی و ساماندهی سکونتگاه های غیر رسمی نیشابور تشکیل گردیده است.

تصویر ۲۸

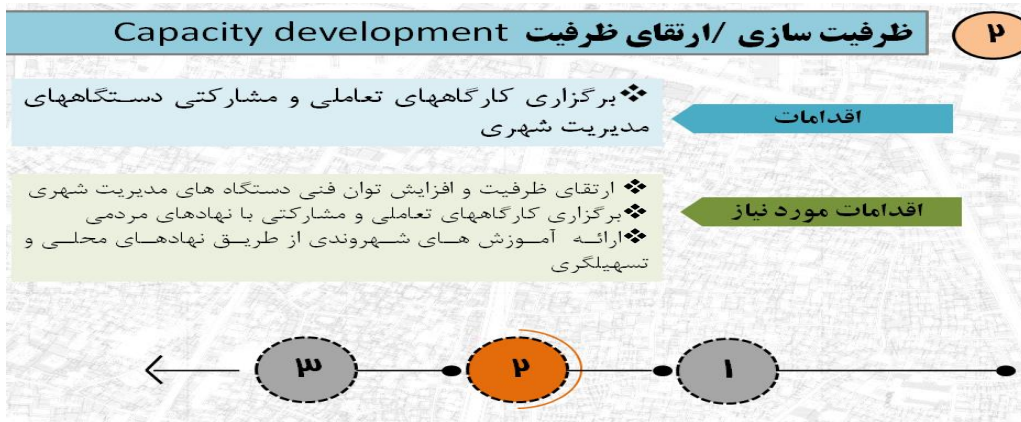

۲- ظرفیت سازی : اقدام به برگزاری کارگاه های تعاملی و مشارکتی با دستگاههای مدیریت شهری می کند.

تصویر ۲۹

تصویر ۳۰- جلسه ستاد بازآفرینی شهری پایدار در شهر نیشابور

جمهوری اسلامی ایران
وزارت کشور
استاندارد خراسان رضوی
مدیران استانداردی و فرمانداری شهرستان نیشابور

شماره جلسه : ستاد توانمند سازی سکونت گاههای غیر رسمی شهرستان نیشابور
تاریخ جلسه : ۹۳/۱/۲۴ مکان : فرمانداری
عقدت : ساعت

دستور جلسه :
بررسی مسأله محرومان، ارائه پیشنهادهای اصلاحی و بررسی دستورالعمل بازآفرینی سکونتگاه های غیررسمی نیشابور

موضوعات :

ستاد توانمند سازی سکونت گاههای غیر رسمی شهرستان نیشابور به ریاست آقای علی نیا سرپرست فرمانداری و با حضور معاون دفتر ستاد ملی بازآفرینی پایدار شهری و رئیس اداره بافت فرسوده اداره کل راه و شهرسازی استان و دیگر اعضای در محل فرمانداری تشکیل گردید. در این جلسه سرپرست فرمانداری نیشابور حسین خوشامد گویی و تبریک هفته پیچ بر ضرورت توجه به محلات فرودست و حاشیه نشینان به عنوان شهر ضعیف جامعه تاکید و اعلام نمودند چنانچه در جهت توانمندسازی این سکونت گاهها عمل تر ورود پیدا کنیم در راستای دستیابی به عدالت اجتماعی که در اصول مختلف قانون اساسی و ست چشمه کتاب جمهوری اسلامی ایران در سال ۱۳۰۴ بیان اشاره گردید مقرر بود. و به یکی از اولویت های مهم دولت که مبارزه با فقر و محرومیت می باشد دست پیدا خواهیم کرد. ضمناً از آنجا که امروزه بهسازی و نوسازی محلات هدف سازمان نظام مهندسی است، در حوزه عمران، خدمات و سبک و ارگه خدمات اجتماعی و اقتصادی به ساکنان این نواحی است این وظیفه از همه بکن دستگاه دولتی برنماید. و پیشتر آن سازمان تهیه دفتر کار و هماهنگی مسوولان دستگاههای دولتی با شهرداریها با خیرامی و مشارکت مردمی باشد. در ادامه برقرار دستور کار جلسه بحثنشین مشاور پهلوان مهرزاد در خصوص نیاز اول مشکلات نواحی ستاد سازی سکونت گاههای غیر رسمی نیشابور توضیحات لازم را به جلسه ارائه و سپس پاسخگوی سئوالات اعضاء جلسه بودند. پس از آن دستگاههای اجرایی جلسه نظرات خود را در ارتباط با مطالبات انجام شده توسط مشاوران را بیان و موارد ذیل مصوب و مورد تأیید قرار گرفت.

مصوبات :

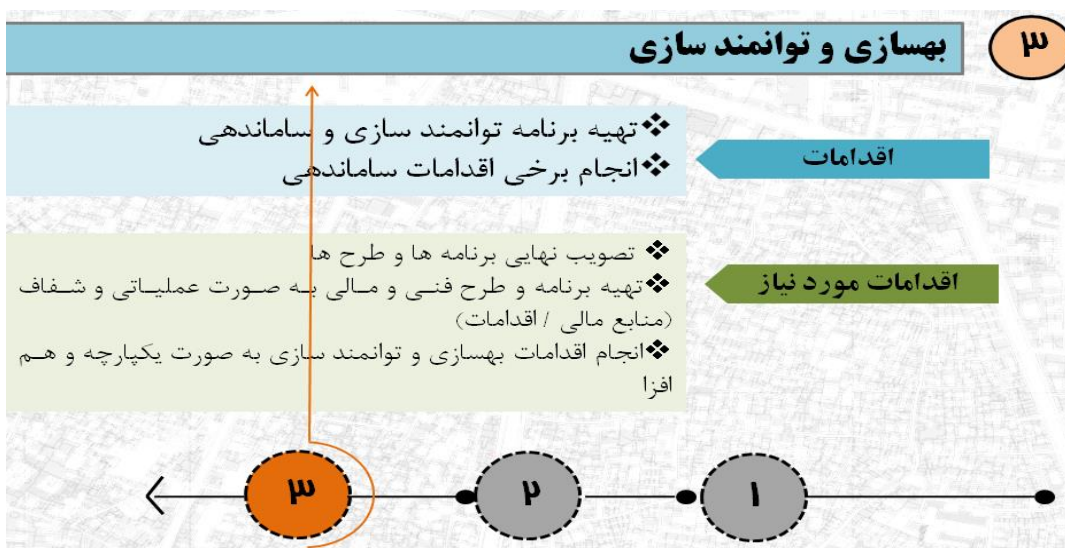
ردیف	شرح	مسئول اجرا
۱	به جهت برقراری دفتر محترم هیات و لزوم اطلاع اکمل از محامات مطرح شده در ستاد مطرح گردید زمانی اداریات نامحدود یا مورد نظر در جلسات ستاد حاضر و چنانچه لازم به حضور کارشناس می باشد پناه فر از کارشناس اداره شهرداری نیشابور به حضور جلب گردد که در وقت آن به هر دو طرف ستاد دستور کار شهرداری ارسال خواهد شد و طی شرکت در این جلسات هر دو طرف مطلع خواهند شد.	شهردار نیشابور
۲	مقرر گردید مجموعه ۱۷ محله غیر رسمی شناسایی شده در محلات قرآنی که با محدوده بافت فرسوده تعلق و سپس محدوده بافت فرسوده از محلات غیر رسمی جدا گردد.	شهردار نیشابور
۳	شهردار نیشابور مصوبات کمیسیون ماده پنج در خصوص محدوده بافت فرسوده را به مجامع مشاوران مجامع محوز ارائه کرد. از صلاح محلات قرآنی و پس از آن در انجام سایر وظایف آن تشکر کرد.	شهرداری نیشابور

۳- بهسازی و توانمند سازی: شامل اقدامات تهیه برنامه و انجام برخی اقدامات ساماندهی می باشد.

تصویر ۳۱

بررسی شهر نیشابور

در این بخش به بررسی شهر نیشابور بر اساس مطالب گفته شده پرداخته میشود که از تغییر نگاه در مواجهه با مسائل و مشکلات محدوده های هدف بازآفرینی شهری با تاکید بر شهر نیشابور بررسی میگردد.

تصویر ۳۲

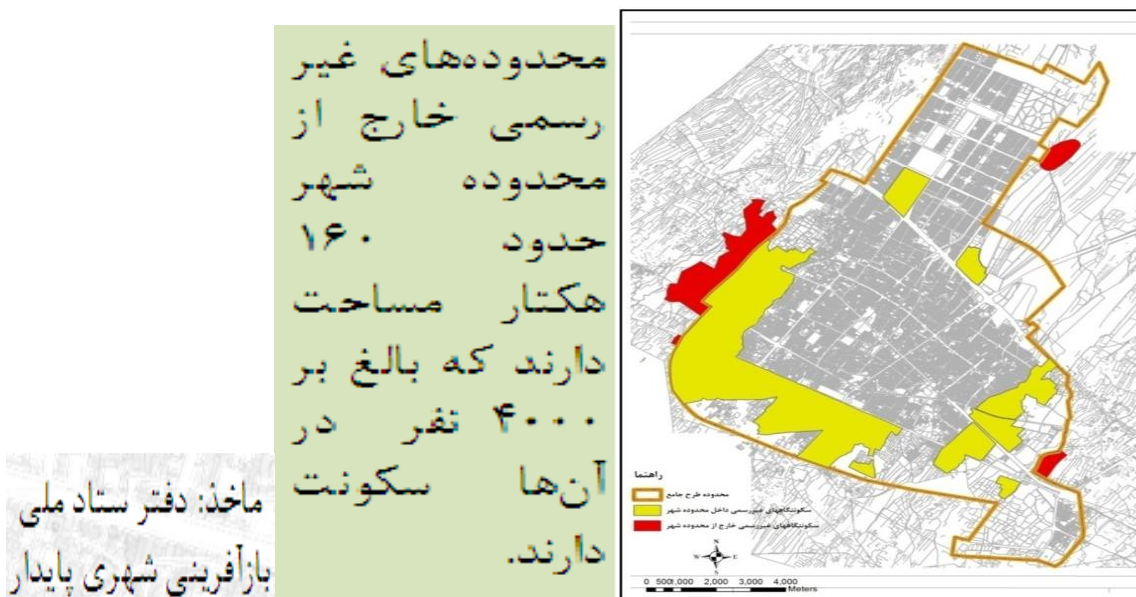
شهر	جمعیت (نفر) - سال مطالعه	جمعیت (نفر) - ۱۳۹۰	مساحت (هکتار)	سکونتگاه های غیررسمی		درصد از جمعیت شهر	درصد از مساحت شهر	موقعیت سکونتگاه های غیررسمی	
				جمعیت (نفر)	مساحت (هکتار)			داخل محدوده شهر	خارج از محدوده شهر
نیشابور	۲۳۹۱۸۵	۲۳۹۱۸۵	۳۷۴۵	۵۸۸۶۰	۹۲۰	۲۴.۶۰	۲۴.۵۶	داخل محدوده شهر ۷۶۱	خارج از محدوده شهر ۱۵۹

تصویر ۳۳

محدوده‌های غیر
رسمی خارج از
محدوده شهر
حدود ۱۶۰
هکتار مساحت
دارند که بالغ بر
۴۰۰۰ نفر در
آنها سکونت
دارند.

ماخذ: دفتر ستاد ملی
بازآفرینی شهری پایدار

تغییر نگاه در مواجهه با مسائل و مشکلات محدوده های هدف باز آفرینی شهری با تاکید بر شهر نیشابور

- ۱- سکونتگاه‌های ناکارآمد شهری باید به عنوان یک ارزش اجتماعی و فرصتی برای توسعه شهر شناخته شوند. (محدوده‌های فقیر نشین در شهرهای بزرگ از جمله مهم‌ترین کانون‌های استقرار جمعیت‌های مهاجر از روستاها و حتی شهرهای کوچک)، - تامین مسکن کم درآمد و حل مسئله فقر شهری از طریق ساختن با کمک و یا اعطای مالی در هیچ کجای جهان موفق (به معنای پاسخ به تمام تقاضا) و پایدار نبوده است. زیرا منابع مالی دولتی کافی نیست و قابل برگشت هم نیست.
- ۲- حل مسائل و مشکلات سکونتگاه‌های ناکارآمد شهری تنها از طریق صرف هزینه و بودجه میسر نخواهد شد.
- ۳- امروزه در جهان، سیاست تخریب و تخلیه اجباری سکونت گاه های غیررسمی کاملاً مطرود است و آنچه واقع بینانه به نظر می رسد، راه حل مداراگرایانه و یا اصلاح تدریجی در مسیر یکپارچگی با شهر رسمی است.
- ۴- ناکارآمدی ضوابط و قوانین و مقررات موجود (قوانین باید باید عملی و سهولت اجرا داشته باشد).
- ۵- الگوی باز آفرینی و و بهسازی شهری در سکونتگاه‌های ناکارآمد شهری نمی تواند تکرار و یا مشابه الگوی شمال شهر / نواحی اعیانی شهر باشد.

گام های مورد نیاز در مواجهه با مسائل و مشکلات محدوده های هدف بازآفرینی شهری با تاکید بر شهر نیشابور

- ۱- نهاد سازی به مثابه اولویت مداخله
- ۲- توسعه مدیریت هماهنگ شهری: برای هم افزایی در جهت بازآفرینی سکونتگاه های ناکارآمد شهری و استفاده از توان ها، ظرفیت ها، فرصت ها، و قابلیت های و امکانات همه کنشگران
- ۳- شکل گیری سازمان اجرایی مستقلی در شهرداری به عنوان بازوی اصلی مدیریت شهری و دبیرخانه موضوع بازآفرینی شهری
- ۴- ایجاد و تقویت سازمان های مردم نهاد و تشکل های مردمی در برنامه های بازآفرینی شهری
- ۵- ظرفیت سازی در مدیریت محلی: نمونه: آشنا کردن مدیریت شهری به نحوه تأمین مسکن کم درآمدها و کاهش فقر شهری
- ۶- ایجاد مدیریت یکپارچه در مقیاس منطقه ی شهری
- ۷- برنامه ریزی برای ارتقای کیفی سکونت در قالب طرح های توسعه با رویکرد بازآفرینی شهری
- ۸- تدوین قوانین و مقررات متناسب با استطاعت اقشار کم درآمد و تامین معیشت
- ۹- شناخت دقیق از ابعاد بخش غیر رسمی در شهر و توجه به آن در سیاست ها و طرح های توسعه شهری و ارائه راهکارهایی در جهت تقویت و هم افزایی این بخش با بخش رسمی
- ۱۰- تعیین تکلیف ساختار مدیریت روستاها و نقاط جمعیتی واقع در حریم شهر
- ۱۱- مرکز توسعه محله تپه الله اکبر به عنوان یک نمونه نسبتا موفق (در چارچوب طرح توانمند سازی اجتماع محور سازمان بهزیستی)
- ۱۲- طرح فقر زدایی اجتماع محور: سازمان بهزیستی استان هرمزگان مبادرت به کلینیک های مددکاری در چارچوب طرح فقر زدایی اجتماع محور کرده است.
- ۱۳- طرح توانمند سازی اجتماع محور که به کوشش موسسه غیر انتفاعی فرهیخته با همکاری اداره بهزیستی استان هرمزگان از سال ۱۳۸۶ آغاز شده است.

تصویر ۳۴

وضعیت موجود: اقدامات انجام شده پس از شکل گیری مرکز توسعه محله عبارتند از: دو دستگاه اتوبوس واحد - نانواپی
سنگگی - ایجاد معبر جدید - آسفالت شدن بخشی از محله

تصویر ۳۵

تصویر ۳۶

۴-۳- محور سوم "مفهوم تاب آوری شهری"

خانم دکتر حسینیون

مدرس دانشگاه آزاد اسلامی واحد تهران-مشاور طراحی شهری

هدف و ضرورت

تاب آوری مفهومی جدید است که به عنوان یکی از دیدگاههای برای پاسخ گویی به تغییرات پیش بینی نشده، نیازها و پیچیدگی های روز افزون شهرها و محیط های طبیعی و نظام های ترکیبی مطرح شده است تاب آوری مفهومی است که در رقابت با توسعه پایدار، در راس برنامه های بین المللی، کشوری و شهری در تمام جهان قرار گرفته است.

اهداف باز آفرینی پایدار شهری

- ۱- کاهش فقر شهری
- ۲- ارتقاء تاب آوری شهری (فراتر از مدیریت سوانح باید باشد)
- ۳- ارتقا هویت و منزلت مکانی و حفاظت از ارزشها
- ۴- تحقق حکمروایی شهری

مفاهیم تاب آوری

تعاریف و مفاهیم متنوعی از تاب آوری بیان شده است که طیف وسیعی از ابعاد مختلف را در برمیگیرد که هر یک از این تعاریف ابعاد و وجوه تاب آوری را معرفی می کنند که تحت عناوین زیر می باشند:

- الف-تاب آوری با تاکید بر مقاومت در رشته های مهندسی و مدیریت بحران
- ب-تاب آوری با تاکید بر "انعطاف پذیری"
- ج-تاب آوری با تاکید بر تحول ، تکامل و دگرگونی
- د-تاب آوری با تاکید بر کاربرد ها در بافتهای آسیب پذیر و ناکارآمد (بافت فرسوده)

دیدگاههای متداول موجود درباره تاب آوری شهری به شرح زیر می باشد:

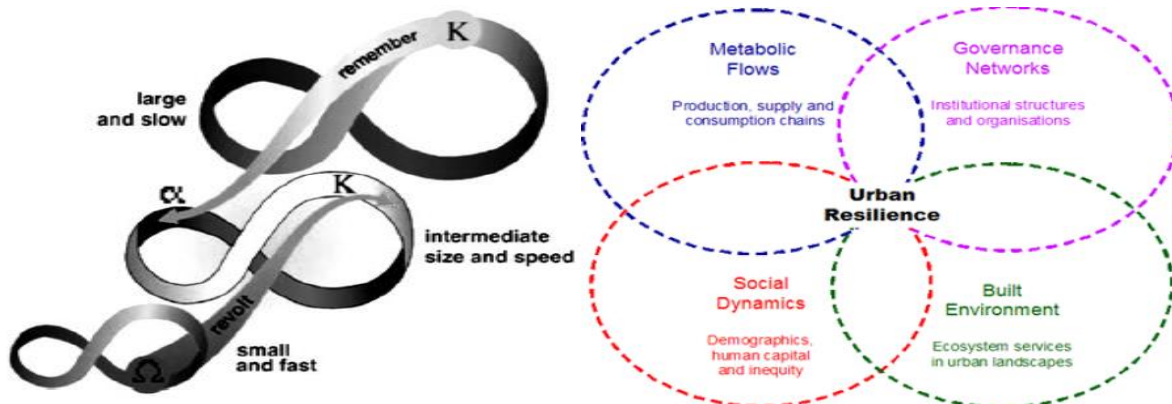
- ۱-بحث درباره تغییرات اقلیمی و بحران های ناشی از آن در شهرها
- ۲-بحران انرژی در شهرها و راهکارهای کاهش انرژی های فسیلی
- ۳-مدیریت بحران و کاهش ریسک
- ۴-همگامی با تغییرات روزافزون با سرعت فزاینده از بحران های اجتماعی،اقتصادی گرفته تا بحران های منطقه ای
- ۵-عدالت اجتماعی،تقویت هویت و فرهنگ

تصویر ۳۷

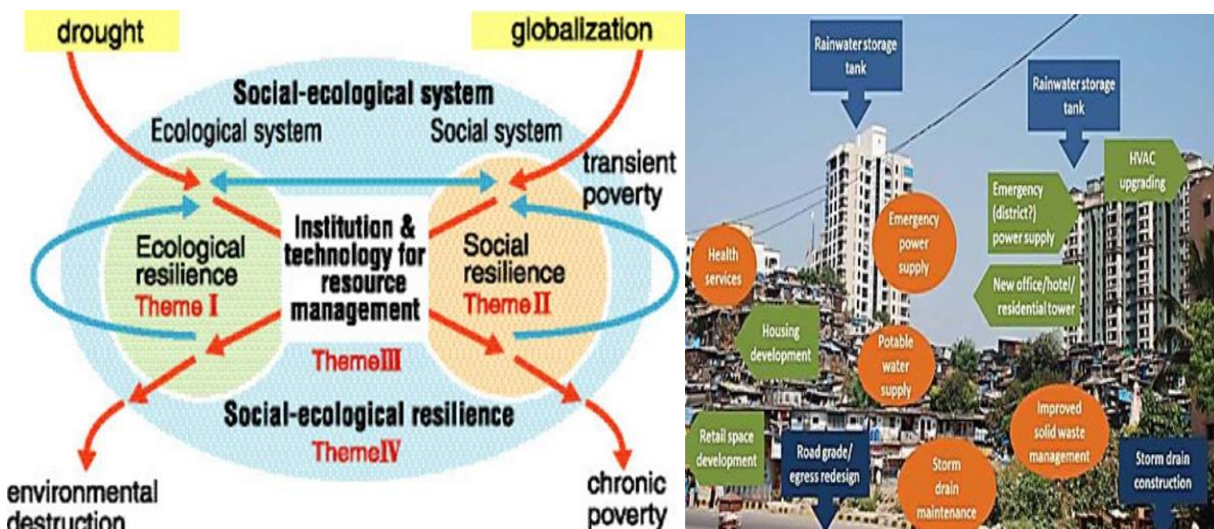

کاربردهای تاب آوری را در عرصه جهانی مطرح نمودند که به شرح ذیل می باشد:

ماهیت اصلی دیدگاه تاب آوری بر مبنای یافتن راهکارهایی برای تطبیق با تغییرات روزافزون جهانی است ، همگامی با تغییرات روزافزون با سرعت فزاینده بحران های اقتصادی گرفته تا بحرانهای منطقه ای ولی تاکنون این کاربردهای عملی آن بیشتر درباره تغییرات اقلیمی و بحران انرژی و منابع فسیلی در اداره و مدیریت شهرها دیده شده است.

تاب آوری در سطوح دولت های محلی ، جوامع محلی ، شهرداریها ، سیاستگذارهای کلان ، برنامه های ملی ، همکاری های بین المللی قابلیت بررسی ، تحقق و برنامه ریزی دارد.

تصویر ۳۸

در ادامه عواملی که اهمیت تاب آوری در شهرها را ملزم می نماید مطرح گردید که شامل:

- ۱- دیدگاههای اجتماعی، فن آوری در زمینه رشد و توسعه شهرها در بستر طبیعت
- ۲- آب و انرژی از دور دست آورده می شوند و انسانها بی اعتنا به بسترهای طبیعی، فضاهای فیزیکی و اجتماعی زندگی می کنند.
- ۳- ساخت و ساز بی رویه به پشتوانه تکنولوژی و فراتر از ظرفیت زیست محیطی
- ۴- افزایش بحران ها، خطرات زیست محیطی، گرمایش زمین، بیابان زایی، سیل، آتش سوزی، رانش زمین و...

کاربردهای مفهوم تاب آوری برای نیشابور و شهرهای اطراف آن

شهر نیشابور که از سال ۲۳۷ میلادی به عنوان یکی از مهمترین شهرهای این سرزمین ، به حیات خود ادامه داده است ، یکی از تاب آورترین شهرهای این مرز و بوم به شمار می آید که با توجه به زلزله های مخرب ، حملات و جنگهای متعدد نابود شده است و هر بار مانند ققنوس سر بر آورده است. میانگین تعداد زلزله ها در طول ۱۶۴۸ سال (از قرن سوم میلادی) ۶۳ سال است. یعنی نیشابور هر ۶۳ سال یکبار ، بر اثر زلزله ویران شده است. بررسی های انجام گرفته بیانگر تخریب کامل شهر نیشابور بر اثر زمین لرزه بزرگ سال ۶۶۸ و ۷۰۸ هجری در پهنه باختری نیشابور است. با توجه به زلزله خیز بودن این منطقه یکی از مسائل مطرح مربوط به اردوگاه های اسکان موقت بازماندگان زلزله است.

و در آخر چالشهای موجود شهر نیشابور در زمینه تاب آوری که به شرح ذیل می باشد بیان شد:

- ۱- برنامه ریزی برای افزایش توریسم فرهنگی- تاریخی بدون تخریب اکوسیستم و نواحی ارزشمند تاریخی باستان شناسی
  - ۲- کنترل ورود افراد غیر محلی از نظر تخریب سرمایه اجتماعی ، حس مکان ، تروریسم و ناامنی اجتماعی و محیطی
  - ۳- تقویت فرهنگ و تاریخ کهن شهر با فرم و مدیریت شهر.
- و در آخر راهکارهایی که در زمینه چالش ها توسط ایشان در زیر ارائه گردید:
- ۱- آموزش مدیران شهری و تشویق مردم به مشارکت در امر نوسازی واحدهای مسکونی
  - ۲- تقویت بافت های تاریخی و تشویق مردم به ماندگاری و کسب و کار
  - ۳- حفظ طبیعت و نواحی در حریم و حفاظت شده و سخت گیری شدید برای جلوگیری از تخریب سرمایه های طبیعی و تاریخی
- تغییر الگوی توریسم
- ۴- مدیریت آب و تلفیق شهر با بوم ساخت محیط
  - ۵- تقویت استقلال و هویت ویژه استان

۴-۴- محور چهارم "نقش دستگاههای مدیریت شهری در ارتباط با باز آفرینی"

آقای مهندس شهرام احمدیان

مدیرعامل شرکت مهندسی مشاور بهاوند مهرآز

مقدمه

به باور سازمان ملل متحد، محلات اسکان غیررسمی با آهنگی هشداردهنده، رو به رشدند و پیش‌بینی می‌شود که در مدت ۲۵ سال، به دو برابر افزایش یابند. آن‌ها حاصل عوامل متعددی همچون سیاست‌های شکست خورده، مدیریت و حکمروایی ناشایسته، فساد، مقررات نامناسب، بازار مسکن ناکارآمد، نظام‌های مالی غیرپاسخگو و فقدان بنیان‌های اراده سیاسی هستند. هر یک از این موارد ناکارآمد، به انبوه جمعیت مردمانی می‌افزاید که هم‌اینک عمیقاً گرفتار فقرند. (برنامه عمل هیئات و بانک جهانی، ۱۹۹۹)

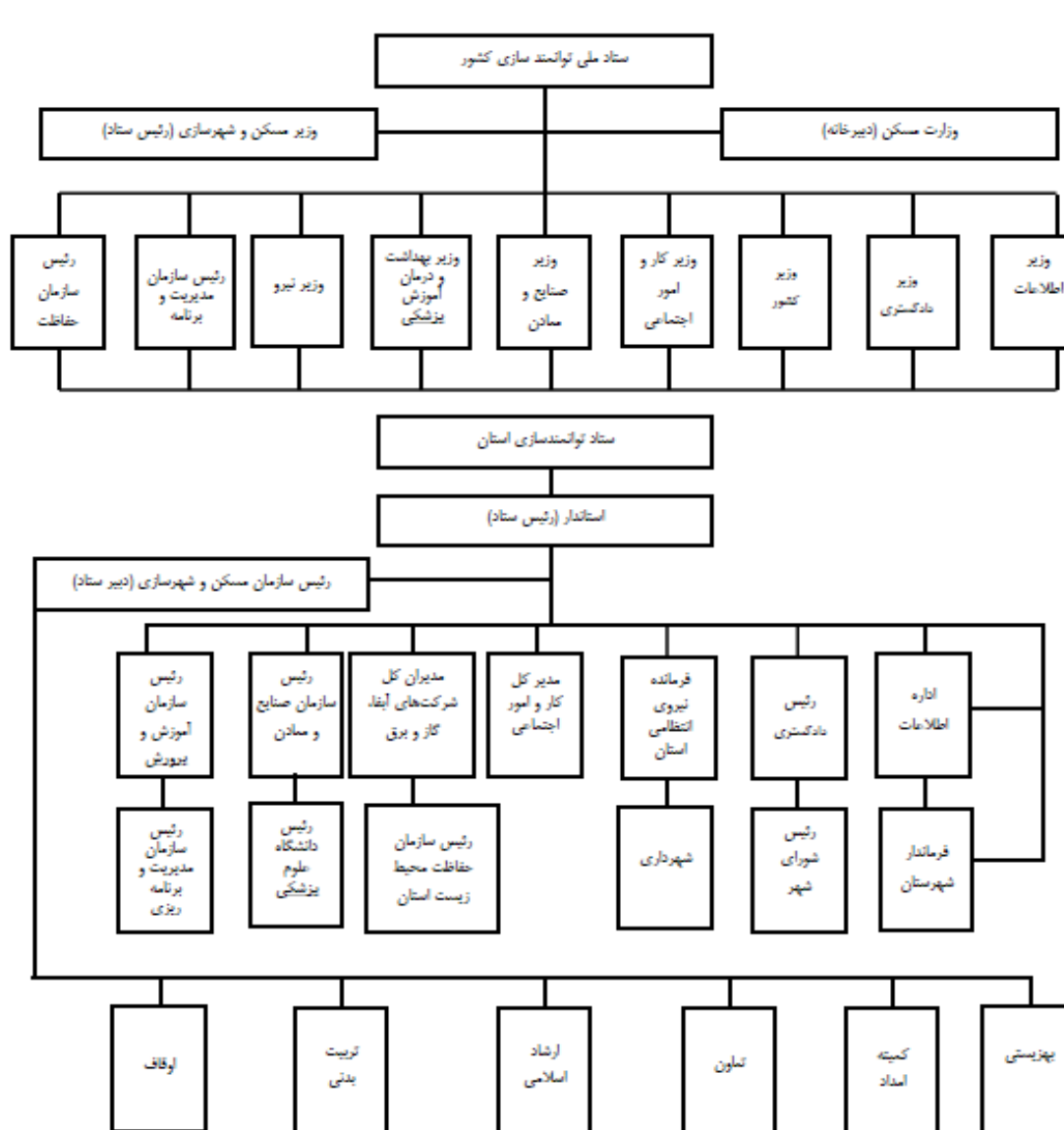
نظام مدیریت شهری با اتخاذ رویکرد بالا-پایین در برنامه‌ریزی‌هایش که فقرا و فرودستان شهری هیچ جایگاهی در آن ندارند، طرح‌ها و برنامه‌هایی را در دستور کار قرار می‌دهد که عمدتاً مواهب‌شان (خدمات‌رسانی و اختصاص امکانات و...) شامل حال شهروندانی می‌شود که به دلیل دسترسی بهتر و بیشتر به فرصت‌های زندگی شهری می‌توانند در محلاتی سکنی بگزینند که قابلیت تطابق با موازین و معیارهای این طرح‌ها و برنامه‌ها را دارند و آنانکه از توانمندی‌های کمی برخوردارند، با توجه به نادیده گرفته شدن در نظام مدیریت و برنامه‌ریزی شهری، به صورت خودانگیخته و با تکیه بر سرمایه‌های اندک حاصل از اشتغال در اقتصاد غیررسمی شهر، سکونتگاه‌هایی را شکل می‌دهند که عمدتاً با موازین طرح‌های بالادستی شهری همخوانی ندارند و مدیران شهری نیز با توسل به این امر، از ارائه خدمات و امکانات به محلات مذکور سر باز می‌زنند. در این بین عوامل مختلف شکل‌دهنده سکونتگاه‌های غیررسمی را می‌توان به ۳ دسته عمده تقسیم کرد: ۱- سطح کلان ۲- سطح میانه ۳- سطح خرد

دباگرام فرایند تصمیم‌گیری و جایگاه مقامات دولتی و مدیران شهری تصمیم‌گیرنده در سطوح ملی و استانی در ارتباط با سکونتگاه‌های غیر رسمی و بازآفرینی شهری به صورت زیر می‌باشد:

تصویر ۳۹

بازآفرینی شهری بدون همکاری بین بخشی و مساعدت نهادهای دولتی و بخصوص سازمان های خدمات رسان امکان پذیر نخواهد بود. با توجه به رویکرد "همکاری بین بخشی" و نیز مساعدت در جهت ارتقاء وضعیت محلات هدف به ظرفیت های سازمان های متولی مدیریت شهری و نیز شرح وظایفی که برای آنها در نظر گرفته شده است. در ادامه وظایف و ماموریت های هر سازمانی در ارتباط با محلات هدف به شرح زیر آورده شده است:

تصویر ۴۰

ردیف	وظایف و مأموریت‌ها	سازمان/های متولی
۱۰	تهیه طرح تفصیلی برای آن بخش از محلات هدف که در محدوده شهر واقع‌اند اما فاقد طرح تفصیلی هستند	راه و شهرسازی
۱۱	راه-اندازی نهایی بخش آباری ستاد ساماندهی و توانمندسازی سکونتگاه-های غیررسمی	شهرداری و راه و شهرسازی
۱۲	بازنگری ضوابط و مقررات طرح تفصیلی (مربوط به آن بخش از محدوده-های هدف که دارای طرح تفصیلی هستند) و متناسب‌سازی آنها با توان مالی اقشار کم-درآمد با تاکید بر ضوابط حد نصاب و تراکم ساختمانی	راه و شهرسازی
۱۳	برآورد نیاز مسکن گروه-های کم-درآمد در سطح شهر و برنامه-ریزی برای تامین مسکن مناسب برای آنها	راه و شهرسازی
۱۴	زمینه‌سازی برای برخورداری ساکنین محلات هدف از وام‌های سهل-الوصول مسکن در چارچوب نظام بانکی کشور	راه و شهرسازی / فرمانداری / امور اقتصادی و دارایی / مدیریت و برنامه-ریزی / بانک مسکن
۱۵	همکاری و هماهنگی بین-بخشی در راستای ارتقاء محیطی و معیشتی محلات هدف و ساکنین آنها	تمامی سازمان‌های مدیریت شهری با محوریت شورای شهر
۱۶	کاهش مقررات و ضوابط محدودکننده در صورت امکان در سطح محلات هدف	شهرداری / راه و شهرسازی / فرمانداری
۱۷	ارائه برنامه جامع کاهش تفاوت سطح توسعه-یافتگی روستا-شهر در سطح استان و بهبود وضعیت اقتصاد و معیشت روستاها و پیشنهاد به استانداری	فرمانداری / مدیریت و برنامه-ریزی / بخشدار مرکزی

تصویر ۴۱

ردیف	وظایف و مأموریت‌ها	سازمان/های متولی
۱۸	بررسی و تصویب راهکارهایی به منظور گنجاندن بافت‌های غیررسمی در برنامه‌ریزی محلی	فرمانداری / راه و شهرسازی / شهرداری
۱۹	توسعه مهارت‌های فردی با توجه به نیاز بازار و اقتصاد شهر و زمینه‌سازی برای معرفی افراد دارای مهارت به بازار کار	مرکز آموزش‌های فنی و حرفه‌ای با همکاری اداره کل تعاون، کار و امور اجتماعی
۲۰	تشکیل بانک اطلاعات محلی به منظور فراهم آوردن امکان شناسایی بافت‌های اسکان غیررسمی جهت انجام برنامه‌ریزی‌های لازم	راه و شهرسازی با همکاری فرمانداری و شهرداری
۲۱	احداث سامان-سرا در محدوده جنوب راه آهن جهت اسکان افراد بی-خانمان و بی‌سرنیاه	شهرداری
۲۲	ارائه خدمات بازپروری به افراد مبتلا به سوء مصرف مواد مخدر در سطح محلات هدف	دانشگاه علوم پزشکی
۲۳	تحويل و راه-اندازی سامان-سرا و ارائه خدمات مددکاری و... به افراد تحت پوشش	بهبزستی
۲۴	تامین سرانه‌های امکانات و خدمات آموزشی در سطح محلات هدف	آموزش و پرورش
۲۵	احداث پایگاه و یا مراکز بهداشتی و تامین سرانه‌های مذکور	دانشگاه علوم پزشکی
۲۶	تامین سرانه‌های امکانات و خدمات ورزشی در سطح محلات هدف	جوانان و ورزش
۲۷	تامین سرانه‌های امکانات و خدمات فرهنگی در سطح محلات هدف	سازمان فرهنگ و ارشاد اسلامی

۵- مدارک دوره آموزشی

۱-۵- مستندات آموزشی

لوح فشرده فیلم و عکس برگزاری دوره آموزشی و همچنین متن آموزش داده شده در قالب word ، pdf و PowerPoint به پیوست ارسال می گردد.

تصویر ۴۲- مجموعه اسلایدهای ارائه شده در کارگاه

الف-محور یک: سند ملی بازآفرینی شهری و ترتیبات نهادی   ب-محور دوم:فرایند بازآفرینی محدوده ها و محلات هدف بهسازی و توانمندسازی با تاکید بر شهر نیشابور

ج-محور سوم: تاب آوری شهری برای بافت های آسیب پذیر شهری نیشابور   د-محور چهارم: نقش دستگاه های مدیریت شهری در ارتباط با بازآفرین

جدول ۳ - فایل های صوتی دوره آموزشی

فایل صوتی	ارائه دهنده
hamayersh\126_1805\کلیپها\صوتی\صدا ۳_۰۰۳ga	آقای دکتر حسینی شهردار نیشابور-آقای مهندس استادی
hamayersh\126_1805\کلیپها\صوتی\صدا ۳_۰۰۴ga	آقای دکتر نودری
hamayersh\126_1805\کلیپها\صوتی\صدا ۳_۰۰۵ga	آقای مهندس استادی-خانم دکتر حسینیون-آقای مهندس احمدیان
hamayersh\126_1805\کلیپها\صوتی\صدا ۳_۰۰۶ga	تیم تسهیلگری

تصویر ۴۳-بروشور تهیه شده برای مفهوم تاب آوری شهری

محورهای تاب آوری شهری

تعریف تاب آوری شهری

وزارت راه و شهرسازی
مکتب عمران و بهسازی شهری ایران
(نیشابور)

شهر تاب آور چگونه شهری است؟

شهر تاب آور، شهری است که از جوامع محلی و محلات تاب آور تشکیل شده است. تاب آوری شهری دارای چهار محور اصلی، جریان های پویای متابولیک (شامل تنوع و حفاظت از زیست بوم، چرخه های تولید، مصرف و تامین منابع اقتصادی زیستی و زیرساخت های نرم و سخت)، حکمروایی شهری (ساختارهای نهادی و سازمان ها که عدالت و حق به شهر را نیز در برمی گیرد)، جریان های اجتماعی (ویژگی های جمعیتی، سرمایه اجتماعی و انسانی، و نابرابری های اجتماعی) و محیط مصنوع (ویژگی های کالبدی محیطی و ارتباط آن با محیط های طبیعی و اکوسیستم ها) می باشد.

- تاب آوری یک فرایند است که برآیندی از پیچیدگی نظامات طبیعی و اجتماعی با ماهیت چند مقیاسی بوده و برای ساماندهی تغییرات و نیازهای پیش بینی نشده در شهرها به کار می آید.
- تاب آوری توانایی یک سیستم برای جذب آشفتگی ها و اختلالات و جذب آنها یا حفظ کارکردها و ساختار اصلی بدون انتقال به یک هویت یا وضعیت جدید است.
- یک جامعه تاب آور پس از تحمل فشارها همچنان یکپارچگی و هویت خود و کارکردهای موجود خود را حفظ کرده و حتی مقاوم تر می شود و به سطوح بالاتری می رسد و می تواند با توانایی های بالاتری به حیات خود ادامه دهد.
- تاب آوری شهری به معنای دارا بودن ظرفیت های لازم برای دگرگونی و انعطاف پذیری برای جذب تغییرات بدون تغییر ماهیت و کارکردها و ارتقا به سطوح بالاتر زیست شهری است.

تاب آوری شهری

دفتر مطالعات کاربردی و امور ترویجی
فروردین ماه ۱۳۹۵

اصول برنامه ریزی	چگونگی تدوین برنامه‌های تحقق تاب آوری در شهرها	اصول ده گانه برای تحقق تاب آوری در شهرها
<ul style="list-style-type: none"> • تشویق دولت های محلی به اعمال مدیریت در توسعه ظرفیت محلی در راستای نیل به تاب آوری • استفاده از روش های مشارکتی و ترویج مشارکت کامل کسانی که به لحاظ تاریخی در برنامه منظور نمی شدند، شامل کودکان، جمعیت بومی، معلولان و سالخوردگان، به منظور تقویت بافت اجتماعی شهر • به کار گیری اصول تساوی حقوق و وظایف زن و مرد • انعطاف پذیری، شفافیت و مسئول بودن • تعریف شفاف از مسئولیت ها و شناسایی اهداف و اقدامات واقع گرایانه • اعمال اصول پایداری (اقتصادی، محیطی و اجتماعی) و تاب آوری • افزایش آگاهی و ایجاد حس مالکیت مشترک برنامه در میان تمامی جمعیت 	<p>۱. بررسی ظرفیت‌ها و ویژگی‌های مقیاس هدف و مقیاس‌های بالاتر و پایین‌تر</p> <p>۲. بررسی زیرمجموعه‌های ویژگی‌های چهارگانه شهرهای تاب آور در هر سه مقیاس شامل ویژگی‌های کالبدی، زیست محیطی، اقتصادی اجتماعی و نهادی مدیریتی</p> <p>۳. تحلیل ویژگی‌های مقیاس مداخله و ارتباط آن با مقیاس‌های بالاتر و پایین‌تر با توجه به جالش‌های پیش رو</p> <p>۴. تهیه یک برنامه عملیاتی برای افزایش ظرفیت‌سازی با زمان بندی و تعیین الویت‌های تحقق طرح</p> <p>۵. پایش و پیگیری</p>	<p>۱- هدایت کالبدی محلات و شهرها در جهت تقویت حس مکان</p> <p>۲- تحقق اصول پایداری در محیط‌های شهری</p> <p>۳- تقویت دسترسی و ارتباطات یکپارچه زیرساخت های نرم و سخت برای تمام گروه‌ها و اقشار</p> <p>۴- عدالت اجتماعی اقتصادی کالبدی و زیرساختی</p> <p>۵- تقویت سرمایه اجتماعی و همبستگی جوامع</p> <p>۶- وجود حکمروایی چند لایه با ارتباط پایین به بالا و بالعکس</p> <p>۷- حفاظت از زیست بوم‌ها و توجه به شهر و محیط مصنوع به عنوان بخشی از چرخه‌های طبیعی زیستی</p> <p>۸- تأکید بر آموزش و فرهنگ‌سازی در تمام سطوح و تبادل دانش در تمام لایه‌های اجتماع</p> <p>۹- تقویت خودبستگی و خودسازماندهی</p> <p>۱۰- افزایش پایداری سازه ای و ایمنی کالبدی همه جانبه محیطی برای به حداقل رساندن خطرات کالبدی و کاهش آسیب پذیری</p>
		

